

Найчастіше за такої навчальної мотивації студенти мають занижену самооцінку. Мотивація уникнення невдачі негативно впливає на ефективність навчального процесу.

Слід зауважити, що має місце окрема категорія студентів, мотиваційний полюс яких чітко не визначено, але ці студенти мають певну тенденцію як до мотивації успіху, так і до мотивації уникнення невдачі. Тому саме від викладача залежить, в який бік зміниться зазначений розвиток мотиваційної сфери.

Таким чином, проблема мотивації знаходиться на стику навчання та виховання. Це означає, що увага педагогів і психологів повинна бути не тільки спрямована на організацію навчання майбутнього фахівця, але і на те, як і що відбувається у розвитку його особистості у процесі пізнавальної діяльності. Формування мотивації – це створення системи цінностей й ідеалів, прийнятних в українському суспільстві пріоритетів у поєднанні з активною поведінкою студента, що означає взаємозв'язок між усвідомленими та реально діючими мотивами, єдність слова, діла та активної життєвої позиції студента.

Дженджеро О.Л.
Національний університет
«Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

ВІД КОНСТАТАЦІЇ ПРОБЛЕМ ДО УСПІШНОГО РЕФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ

Сучасному світу притаманна докорінна зміна функцій освіти: від формального запам'ятовування дат, цифр, фактів – до формування думок і світогляду того, хто навчається. Таку переорієнтацію можна вважати і тенденцією, і викликом водночас. Відпала необхідність запам'ятовувати значні обсяги інформації, а вчитель перестав бути ексклюзивним носієм знань. Синтез, аналіз і креативність стали орієнтирами освітнього процесу. Відтак потребують переосмислення роль і функції освіти та вищих навчальних закладів.

Українська вища освіта потребує кардинальних змін. Маємо низку проблем, розв'язання яких є першочерговим завданням у реформуванні системи освіти.

- *Низька престижність професії вчителя / викладача та його академічна мобільність.* За статистикою, 88 % педагогів не були за кордоном і не мали можливості переймати досвід, підвищувати там свою кваліфікацію. Не менш сумними є й інші дані: 82 % вчителів вважають свій фах недооціненим суспільством [3].

З одного боку, в Україні сьогодні є достатньо можливостей наукового співробітництва для студентів, викладачів. Наша країна є частиною програми Erasmus, існують і інші можливості для отримання грантів, гостьових візитів, резиденцій. Проте ці заходи й програми реально доступні небагатьом. Причиною цього є те, що лише 20 % викладачів користуються іноземними джерелами, а достатній рівень англійської мови має не більше ніж 10 % педагогів. Проте варто зазначити й позитивні зміни в напрямі початкової й середньої освіти, які відбуваються завдяки діяльності ГС «Освіторія», ГО «ЕдКемп Україна», «Навчай для України», Центру інноваційної освіти «Про.Світ» та інших.

- *Невідповідність української вищої освіти світовим стандартам.* В Україні функціонує велика кількість вищих навчальних закладів, проте якісну освіту студенти отримують далеко не в кожному. Це стосується і навчальних програм, і якості викладання, і співвідношення ціна / якість освітніх послуг.
- *Зовнішня і внутрішня конкуренція.* Усе більше країн спрощують процедуру подання документів та вступу для іноземних абітурієнтів, тому щороку кількість випускників українських шкіл, які виїжджають на навчання в сусідні країни (Польща, Чехія, Німеччина), збільшується. Натомість в українських ЗВО умов для навчання іноземних студентів майже немає, адже англійською мовою викладаються лише деякі курси і не в усіх закладах.
- *Зміни в мотивації поколінь.* У ХХ столітті випускники шкіл мріяли про вищу освіту як гарантію високооплачуваної роботи, кар'єрного зростання та соціальної успішності. Проте початок ХХІ століття засвідчив суттєві зміни в потребах молоді, їх мотивації.

На VI Міжнародному форумі з управління людським капіталом Human Capital Forum 2017, який відбувся 29 – 30 листопада 2017 року в м. Київ, було озвучено цікаві результати дослідження. Відповіді респондентів на запитання «Наскільки для Вас важлива кар'єра й високооплачувана робота?» суттєво різнилися залежно від віку опитуваних: «Дуже важливо» – 61 % «покоління Х» (народжені в 70 – 90-ті роки ХХ століття) і лише 21 % «покоління Y», або «міленіалів» (народжені з початку 80-х до початку 90-х років ХХ століття). Відповідно різні й пріоритети та очікування від роботи:

<i>«Покоління Х»</i>	<i>«Міленіали», або «покоління Y»</i>
Система і правила	Свобода без обмежень
Статус і гроші	Робити щось значуще
Рутинне виконання обов'язків	Творчість і реалізація
Передбачуваність подій	Ризики, постійні виклики
Надійність і стабільність	Безперервний розвиток

Найбільшою цінністю для «міленіалів» є контроль над власним життям, часом і роботою. Вони вважають за краще працювати в команді, є гарними комунікаторами, випромінюють впевненість в собі та природньо поєднують оптимізм з реалізмом. Наступники «міленіалів» – народжені після 2000-го року («покоління Z») – вочевидь, ще більше відрізняються від своїх попередників. І хоч поки що мало ґрунтовних досліджень цього покоління, треба враховувати, що ті, хто прийде навчатися до ЗВО, мислять іншими категоріями. Вони не пам'ятають і не уявляють свого життя без Інтернету, гаджетів, вважають себе дітьми планети, адже їхній світ поза межами державних кордонів. І без урахування набутків теорії поколінь реформування в освіті приречене на провал.

– *Запит на нові навички майбутнього.* Експерти Всесвітнього економічного форуму в Давосі (Future of Jobs Report, World Economic Forum) проаналізували, які навички будуть затребуваними в 2020-му році, і склали порівняльну таблицю топ-10 навичок 2015-го і 2020-го років [2].

Цікаво, що важливість критичного мислення (переміщення з 4-ї позиції на 2-гу) зростає, проте його поширеність, на жаль, ні. Лише за 5 років креативність піднялася з останнього місця в десятці на третє. Швидкоплинність змін у світі засвідчила поява аж двох нових навичок у десятці: емоційний інтелект (6-та позиція) й когнітивна гнучкість (10-та позиція). Розвитку емоційного інтелекту присвячено багато сучасних досліджень, про його важливість уже заговорили реформатори української школи, з'являються методичні рекомендації щодо його розвитку в дітей. А от когнітивна гнучкість (здатність людини усвідомлювати різні, часто навіть суперечливі ідеї й бути здатним оперувати ними й діяти) усе ще залишається поза увагою в українських дослідженнях, хоч в умовах сучасного світу ця навичка уможливить індивідуальну конкурентоздатність людини [1].

Зважаючи на вищевикладені факти, українським ЗВО вже сьогодні треба швидко реагувати на суспільні зміни й запити, адже сьогоднішні абітурієнти та студенти мають стати конкурентоздатними на ринку праці за кілька років.

Фахівець у галузі управління людськими ресурсами, лідерства та розвитку талантів Оксана Семенюк пропонує зосередити увагу на розвитку таких навичок:

- розуміння сенсу;
- соціальний інтелект;
- адаптивне мислення;
- міжкультурна компетентність;
- здатність обробляти великі обсяги даних;
- медіаграмотність;
- міждисциплінарна компетентність;

- проектне мислення;
- управління інформацією;
- уміння працювати віддалено (з виступу О. Семенюк на Human Capital Forum 2017).

Отже, українська вища освіта має реагувати на виклики сьогодення, орієнтуватися на сучасні дослідження науки й ринку праці, адже локальні реформи неможливі без системного підходу на всіх рівнях. Створювати умови для розвитку й навчання протягом життя – краще, ніж переучувати. Проте, попри загальну орієнтацію навчальних закладів на розвиток особистості, варто звернути увагу на приховані загрози цього процесу:

- розвиватися – не обов’язок. Головне, щоб людина відчувала себе щасливою й реалізованою там, де вона є;
- насильницькими методами нікого не можна розвинути;
- запит на розвиток має бути усвідомленим і ініційованим самою людиною.

Вертикальний розвиток особистості – тривалий процес. І головне в ньому – не нашкодити, нав’язуючи власні переконання та бачення розвитку.

Література:

1. A Critical Evaluation of the Emotional Intelligence Construct. https://www.researchgate.net/publication/45514664_A_Critical_Evaluation_of_the_Emotional_Intelligence_Construct
2. Gray Alex. The 10 skills you need to thrive in the Fourth Industrial Revolution. <https://www.weforum.org/agenda/2016/01/the-10-skills-you-need-to-thrive-in-the-fourth-industrial-revolution/>
3. Юрченко Олена. Чотири важливі тренди освіти майбутнього. <https://osvitoria.media/experience/chotyry-vazhlyvi-trendy-osvity-majbutnogo/>

*Alexandra Dovhanuk, Karina Shevchik
Odessa State University of Internal Affairs*

NATIONAL STRATEGY FOR THE DEVELOPMENT OF EDUCATION IN UKRAINE

Education is the process by which your mind develops through learning. Nowadays, education plays a very important role in our life, for example: education influences on the formation of the personality, education may reveal our abilities, education helps us to choose the right occupation in our life and a lot of other. Moreover, education is one of the most important areas of state policy in Ukraine. Education is a strategic resource of socioeconomic, cultural and spiritual development of society, ensuring national interests, strengthening international